

Hviderusland

Den politiske situation

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Udlændingestyrelsen

© 2021 Udlændingestyrelsen

Udlændingestyrelsen
Farimagsgade 51A
4700 Næstved
Danmark

Tlf.: 35 36 66 00
nyidanmark.dk

januar 2021

Alle rettigheder tilhører Udlændingestyrelsen.
Udgivelsen kan frit hentes på nyidanmark.dk
Udlændingestyrelsens udgivelser kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indhold

Sammenfatning	2
1. Introduktion	3
Kort over Hviderusland	4
2. Baggrund	5
2.1. Hviderusland efter uafhængigheden fra Sovjetunionen	5
3. Den politiske udvikling frem til 2020	6
3.1. Hvideruslands økonomiske udvikling	6
4. Den politiske udvikling efter præsidentvalget i 2020	8
4.1. Demonstrationer	8
4.2. Strejker.....	9
4.3. Myndighedernes reaktion på demonstranterne	9
5. Retssystemet	11
5.1. Fair rettergang	11
5.2. Kriminelle grupper	11
5.3. Fængselssystemet.....	11
6. Udsatte grupper	13
6.1. Politiske modstandere	13
6.2. Arbejdsløse	13
6.3. Journalister og medier	13
6.4. LGBT-personer	14
7. Litteraturliste	15

Sammenfatning

Hviderusland blev en selvstændig stat i kølvandet på Sovjetunionens opløsning i 1991. Fra slutningen af 1700-tallet og frem til 1991 havde Hviderusland været underlagt hhv. Polen-Litauen, Det Russiske Imperium og senere Sovjetunionen. I de første år efter landets uafhængighed søgte Hviderusland en mere selvstændig politik i forhold til den magtfulde nabo, Rusland. Men da Aleksandr Lukasjenko kom til magten i 1994, søgte han et tæt samarbejde med Rusland, der bl.a. betød, at Hviderusland indgik i en lang række russisk ledede alliancer.

Efter 26 år under ledelse af Lukasjenko blev der den 9. august 2020 afholdt præsidentvalg i Hviderusland. Oppositionspolitikeren Svetlana Tikhanovskaja, der stod relativt godt i meningsmålingerne inden valget, opnåede kun 10 % af de afgivne stemmer ifølge det officielle valgresultat. Det fik folk til at gå på gaderne i protest. De første demonstrationer efter valget var spontane, men efterhånden blev de mere organiserede. Især på lørdage og søndage samledes mange demonstranter i landets store byer. I løbet af vinteren har demonstrationerne dog skiftet karakter. Der er ikke længere massedemonstrationer, men oppositionen i Minsk fortsætter med at samle sig. Samtidig er den i stigende grad gået over til at benytte, hvad man kan kalde guerillataktik.

Den 26. oktober 2020 opfordrede Svetlana Tikhanovskaja arbejdere i statsejede fabrikker, private virksomheder, restauranter, caféer etc. til at strejke. Målet var at lægge yderligere pres på præsident Lukasjenko til at gå af. Mere end 320 mennesker blev arresteret i de større byer i Hviderusland den 26. oktober. Det overordnede indtryk var, at de fleste arbejdere genoptog arbejdet i løbet af dagen.

De hviderussiske myndigheder har arresteret mere end 30.000 mennesker, siden demonstrationerne begyndte. Hundreder af de arresterede er blevet udsat for tortur og anden mishandling af myndighederne.

Selvom den hviderussiske forfatning foreskriver et uafhængigt retssystem, bliver dette ikke respekteret af myndighederne. Især i sager med politisk indhold er en fair rettergang problematisk. I politiske sager er der ingen retssikkerhed, men kun love som fortolkes til myndighedernes fordel. De generelle forhold i de hviderussiske fængsler lever ikke op til internationale standarder, og der rapporteres om problemer med dårlig hygiejne og overfyldte fængsler. Fanger har ofte klaget over underernæring.

De politiske partier i Hviderusland er svage og udgør snarere alliancer mellem enkeltpersoner og interesser end egentlige partier. Der er intet forbud mod oppositionspartier i Hviderusland, men arbejdsvilkårene kan være meget vanskelige.

Efter præsidentvalget i 2020 blev mange journalister angrebet og anholdt, mens de dækkede demonstrationerne i landet. De hviderussiske myndigheder har ligeledes strammet grebet om medierne i landet og har som konsekvens heraf forbudt en række nyhedsmedier, udvist udenlandske journalister ud af landet samt besværliggjort at få en akkreditering fra myndighederne.

Skønt homoseksuelle handlinger blev afkriminaliseret i 1994 er forskelsbehandling af og chikane mod LGBT-personer udbredt i det hviderussiske samfund. I 2017 indførte Hviderusland en antipropagandalov, der forbyder formidling af information, som miskrediterer familie- og ægteskabsinstitutionen.

1. Introduktion

Dette notat beskriver de generelle forhold i Hviderusland med særlig fokus på situationen for regimemodstandere efter præsidentvalget i august 2020.

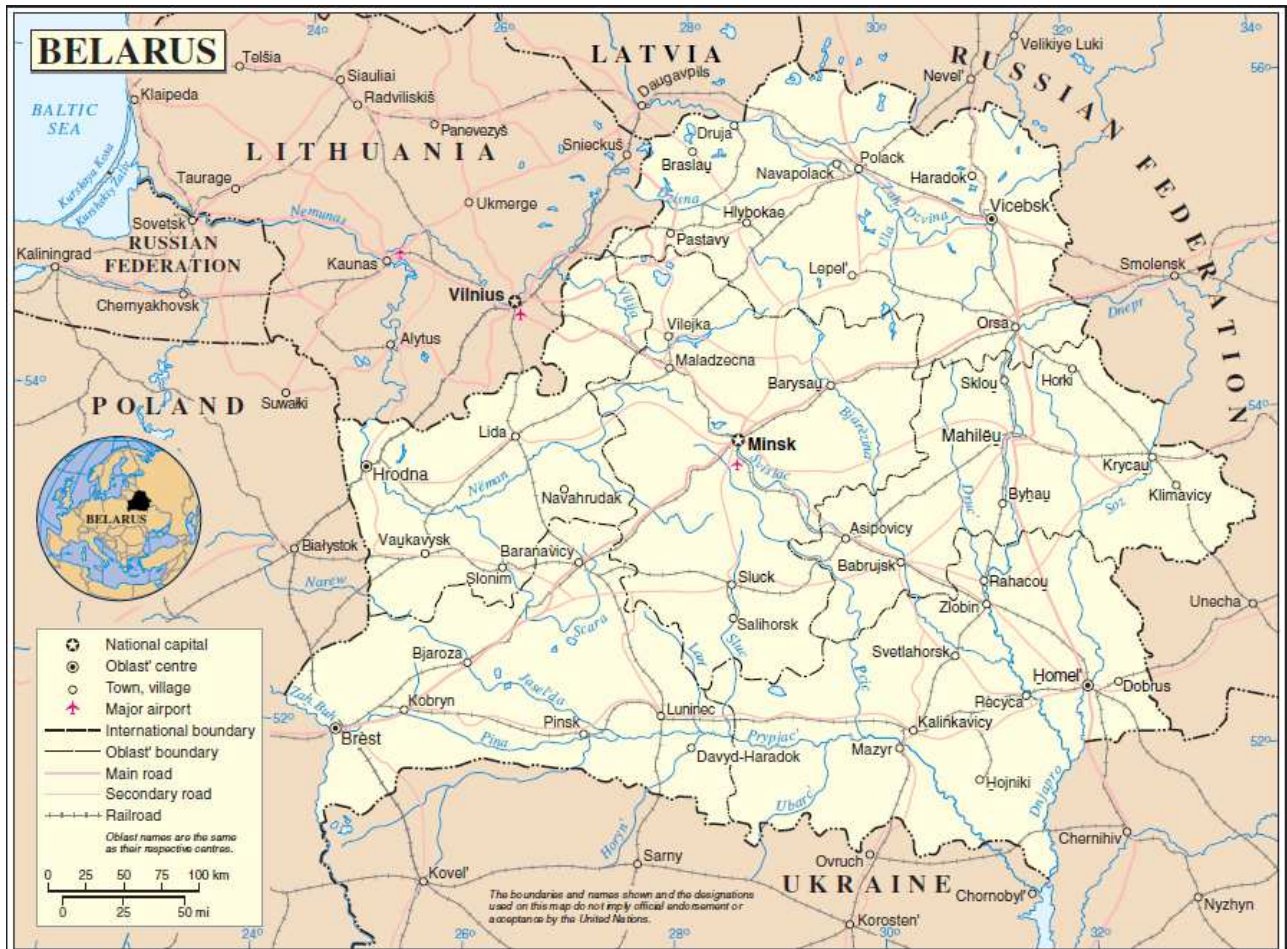
Notatet er udarbejdet i overensstemmelse med EASO's retningslinjer for rapporter vedrørende ladedokumentation (Country of Origin Information, COI).¹ Notatet er baseret på åbne, skriftlige kilder. Der er gjort brug af forskningsbaserede rapporter, akademiske bøger og artikler udgivet af internationale organisationer, herunder NGO'er, andre COI-enheder i Europa samt internationale og lokale nyhedsmedier.

Nærværende notat skal ikke anses som udtømmende og skal læses i sammenhæng med andet tilgængeligt COI-materiale om de emner, det berører. Notatet indeholder ikke policy-analyse eller -anbefalinger, og indholdet kan ikke ses som et udtryk for Udlændingestyrelsens holdning. Endvidere inkluderer notatet ikke et bestemt syn på, hvad asylpraksis skal være. Terminologi anvendt i notatet bør ikke ses som et udtryk for et bestemt juridisk standpunkt.

---

¹ EASO, *EASO Country of Origin Information Report Methodology*, juni 2019, [url](#)

Kort over Hviderusland

Map No. 3776 Rev. 3 UNITED NATIONS
January 2004

Department of Peacekeeping Operations
Cartographic Section

²United Nations, *Belarus, Map No. 3776 Rev 3*, januar 2004, [url](#)

2. Baggrund

Territoriet, der udgør det nuværende Hviderusland, har tidligere været underlagt skiftevis Rusland og Polen-Litauen. Ved Polens deling i slutningen af 1700-tallet blev størstedelen af Hviderusland underlagt Det Russiske Imperium. Efter bolsjevikernes magtovertagelse i 1917 og den efterfølgende fredsaftale i Brest-Litovsk erklærede Hviderusland sig uafhængigt af Rusland og dannede Den Hviderussiske Folkerepublik i marts 1918.³ Selvstændigheden varede ikke længe, og bolsjevikkerne underlagde sig allerede i december 1918 Hvideruslands territorium. I 1922 var Hviderusland (Den Hviderussiske Sovjetrepublik) med til at grundlægge Sovjetunionen, og først i 1991 efter Sovjetunionens opløsning blev landet igen selvstændigt.⁴

2.1. Hviderusland efter uafhængigheden fra Sovjetunionen

Hviderusland erklærede sig selvstændigt den 26. august 1991. Det hviderussiske parlament valgte den reformvenlige parlamentsformand, Stanislav Sjusjkevitj, som landets første præsident. Sjusjkevitj forsøgte at gøre Hviderusland mere uafhængigt af Rusland. Regeringen afskaffede de sovjetiske statsymboler og indførte i 1918 det hvide-røde-hvide flag som nationalflag. Dog var der sket en gennemgribende russificering under det sovjetisk styre, hvilket bl.a. betød, at det hviderussiske sprog stort set var forsvundet i undervisningen og som administrationsprog.⁵

En ny national identitet havde derfor svære kår i den nye stat, og stærke gammelkommunistiske kræfter i parlamentet afviste de nye nationale tiltag og afsatte Stanislav Sjusjkevitj i januar 1994. Parlamentet valgte herefter formanden for landets antikorrupsionskomité, Aleksandr Lukasjenko, til præsident.⁶ Lukasjenko var i øvrigt det eneste parlamentsmedlem, der stemte imod Hvideruslands selvstændighed i 1991.⁷

---

³ Hviderusland var selvstændigt fra marts til december 1918, indtil bolsjevikkerne erobrede hovedstaden Minsk (Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [url](#)).

⁴ Hviderusland var selvstændigt fra marts til december 1918, indtil bolsjevikkerne erobrede hovedstaden Minsk (Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [url](#)).

⁵ Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [url](#), DIIS, *Ingen har fred længere, end hans nabo vil – EU's nye naboer mod øst*, 2004, [url](#), p. 40

⁶ Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [url](#); DIIS, *Ingen har fred længere, end hans nabo vil – EU's nye naboer mod øst*, 2004, [url](#), p. 40-42

3. Den politiske udvikling frem til 2020

Præsident Aleksandr Lukasjenko har søgt et tæt økonomisk og sikkerhedspolitisk samarbejde med Rusland. I 1996 stemte hviderusserne for en række forfatningsændringer, der gav præsidenten væsentligt større magtbeføjelser. EU anerkendte ikke forfatningsændringerne, og Europarådet suspendede i 1997 landets observatørstatus.⁸

I 1999 underskrev Lukasjenko og den daværende russiske præsident Boris Jeltsin en traktat om oprettelse af en unionsstat, hvis mål var et tæt samarbejde mellem de to lande. Samarbejdet indbefattede fælles infrastruktur, fri bevægelighed, fælles møntfod og fælles forsvar inden for rammerne af begge staters uafhængighed. Ifølge den nye traktat skulle de to lande med tiden danne en konføderation.⁹ Unionsstaten har foruden en fælles forsvarspolitik betydet, at borgere i begge lande frit kan rejse, opholde sig og tage arbejde i de to respektive stater. De andre målsætninger blev derimod aldrig realiserede.¹⁰

Hviderusland har indgået i en række andre Moskva-ledede alliancer såsom Ruslands pendant til NATO, Den Kollektive Sikkerhedstraktatorganisation (CSTO), og Ruslands pendant til EU, Den Eurasiske Økonomiske Union (EEU). Disse partnerskaber med Rusland udelukker en hviderussisk orientering mod et tættere samarbejde med hhv. NATO og EU. Hviderusland har som en konsekvens heraf, som det eneste land i EU's Østlige Partnerskab¹¹, afvist målet om at integrere sig med Vesten.¹²

3.1. Hvideruslands økonomiske udvikling

Økonomisk set har Hviderusland ikke udviklet sig synderligt i de seneste 30 år. Hvideruslands økonomi er i dag fortsat præget af en stærk statsejet industri- og landbrugssektor. Hviderusland er ikke et velhavende land. Ifølge Verdensbanken var Hvideruslands BNP pr. indbygger på 6.663 USD i 2019¹³. Dog er indkomstfordelingen i Hviderusland mindre ulige end i de to andre østslaviske lande Rusland og Ukraine.¹⁴

Hviderusland er økonomisk dybt afhængig af Rusland. Moskva subsidierer energiforsyningen, hvilket giver Hviderusland mulighed for at importere russisk råolie til under markedspris, hvorefter Hviderusland kan raffinere og sælge olien internationalt. En lignende aftale eksisterer for gas, som leveres gennem rørledninger fra sovjettiden og derefter videresælges til Vesten. Derudover eksporterer Hviderusland mere end 46 % af sine varer til Rusland. Rusland er også Hvideruslands vigtigste importpartner. Mere end halvdelen af de varer og tjenesteydelser, der hvert år kommer ind i landet, stammer fra Rusland.¹⁵

⁸ Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [url](#)

⁹ Encyclopædia Britannica, *Alexander Lukashenko*, [url](#); DIIS, *Ingen har fred længere, end hans nabo vil – EU's nye naboer mod øst*, 2004, [url](#), p. 48

¹⁰ CIS-Legislation, *The agreement between the Republic of Belarus and the Russian Federation on providing the equal rights of citizens*, 24. januar 2006, [url](#)

¹¹ EU's Østlige Partnerskab er et EU-initiativ, der blev lanceret umiddelbart efter Ruslands intervention i Georgien i 2008. Det Østlige Partnerskab inkluderer Armenien, Aserbajdsjan, Georgien, Moldova, Ukraine og Hviderusland. Målet med partnerskabet er at styrke og udvikle forholdet med EU (EU Neighbours East, *The Eastern Partnership beyond 2020*, 18. marts 2020, [url](#))

¹² Jamestown Foundation (The), *Russia's Interests in Belarus: Ends and Means*, 15. oktober 2020, [url](#)

¹³ Til sammenligning var Danmarks BNP pr. indbygger på 60.170 USD i 2019, Ruslands var 11.585 USD.

¹⁴ DW, *Belarus' Soviet-era economy still propped up by Moscow*, 25. august 2020, [url](#), The World Bank, *GDP per capita (current US\$) - Denmark, Belarus, Russian Federation*, 2021, [url](#)

¹⁵ DW, *Belarus' Soviet-era economy still propped up by Moscow*, 25. august 2020, [url](#)

Den russiske præsident, Vladimir Putin, har ved flere lejligheder forsøgt at presse Lukasjenko til at integrere Hviderusland mere politisk og økonomisk med Rusland for at bibeholde landets gunstige olie-/gasaftaler, men indtil videre har Lukasjenko dog haft held med at modsætte sig dette.¹⁶

---

¹⁶ DW, *Belarus' Soviet-era economy still propped up by Moscow*, 25. august 2020, [url](#), DIIS, *Ingen har fred længere, end hans nabo vil – EU's nye naboer mod øst*, 2004, [url](#), p. 48

4. Den politiske udvikling efter præsidentvalget i 2020

Den 9. august 2020 blev der afholdt præsidentvalg i Hviderusland. Aleksandr Lukasjenko, landets præsident igennem 26 år, blev erklæret for valgets vinder med vanlige 80 % af stemmerne.¹⁷ Under valgkampen havde Lukasjenko benyttet sig af de taktikker, han har vundet mange tidligere valg med. De bestod i at udelukke oppositionskandidater fra at stille op, at arrestere dem og at nægte dem taletid i medierne.¹⁸

Blandt en af de oppositionskandidater, der blev nægtet at stille op, var den landskendte blogger Sergej Tikhanovskij. Han bestyrede YouTube-kanalen [Strana dlja Zizni](#) (*Et land for livet*), der er kendt for at være kritisk over for landets lave lønninger, dets dårligt fungerende bureaukrati og manglen på politiske rettigheder. De hviderussiske myndigheder valgte til manges overraskelse at registrere Tikhanovskijs kone, Svetlana Tikhanovskaja, som præsidentkandidat i stedet, angiveligt i den tro at ingen ville stemme på en hjemmegående husmor, der aldrig havde beskæftiget sig med politik.¹⁹

Tikhanovskaja, der stod relativt godt i meningsmålingerne inden valget, fik kun 10 % af stemmerne ifølge det officielle valgresultat, hvilket fik folk til at gå på gaderne i protest. Der blev slået hårdt ned på demonstrationerne, og omkring 3.000 personer blev anholdt. Tikhanovskaja erklærede sig dagen efter som vinder og opfordrede Lukasjenko til at gå af som præsident.²⁰

Oppositionen blev ledet af de tre kvinder Svetlana Tikhanovskaja, Maria Kolesnikova og Veronika Tsepkalo. Maria Kolesnikova var kampagnechef for kandidaten Viktor Babariko, der nu sidder fængslet. Veronika Tsepkalo er ægtefælle til en anden kandidat, Valerij Tsepkalo, der er flygtet ud af landet.²¹ Tikhanovskaja og Tsepkalo er efterfølgende blevet tvunget i eksil, og Kolesnikova er blevet fængslet, efter at hun havde revet sit pas i stykker, da de hviderussiske myndigheder forsøgte at deportere hende til Ukraine.²²

Det hvide-røde-hvide flag, der blev anvendt under Den Hviderussiske Folkerepublik i 1918, er blevet et symbol på oppositionen mod Lukasjenko. Tilhængere af oppositionen bar under demonstrationerne hvide kjoler med røde bæltter, nogle bragte hvide hunde med røde halsbånd med sig, og mange vinkede med det hvide-røde-hvide flag.²³ I slutningen af november 2020 erklærede Lukasjenko det hvide-røde-hvide flag for fascistisk og sagde, at han ville rense Hviderusland for disse flag.²⁴

4.1. Demonstrationer

De første demonstrationer efter valget var spontane, men efterhånden blev de mere organiserede. Især på lørdage og søndage samledes mange demonstranter i landets store byer. Lørdage har kvinder

¹⁷ Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 6

¹⁸ Moscow Times (The), *Lukashenko's Gamble on Thuggishness*, 12. august 2020, [url](#)

¹⁹ Meduza, *I didn't think it was all so fragile*, 8. august 2020, [url](#), Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 7

²⁰ Moscow Times (The), *Belarus: a Week of Post-Electoral Turmoil*, 17. august 2020, [url](#)

²¹ Meduza, *I didn't think it was all so fragile*, 8. august 2020, [url](#), Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 11; Moscow Times (The), *Lukashenko's Gamble on Thuggishness*, 12. august 2020, [url](#)

²² BBC, *Belarus protests: Opposition leader 'tore up passport' to avoid expulsion*, 8. september 2020, [url](#)

²³ Guardian (The), *How the two flags of Belarus became symbols of confrontation*, 22. august 2020, [url](#)

²⁴ BBC, *Новый год без красного и белого. Как в Беларуси борются с неудобной символикой, [[Nytår uden rødt og hvidt. Hvordan man i Hviderusland bekæmper uønskede symboler]*, 24. december 2020, [url](#)

demonstreret, mens både kvinder og mænd har demonstreret på søndage. I løbet af sommeren og efteråret 2020 kunne der være mere end 100.000 demonstranter samlet på en dag i Minsk.²⁵

I løbet af vinteren har demonstrationerne skiftet karakter. Der er ikke længere massedemonstrationer, men oppositionen i Minsk fortsætter med at samle sig. Samtidig er de i stigende grad gået over til at benytte, hvad man kan kalde guerillataktik: Om natten maler gadekunstnere politisk graffiti på bygninger, og folk demonstrerer nu i små grupper bestående af folk fra nabolaget, der dukker op af ingenting og forsvinder lige så hurtigt igen. Der er også skabt et varslingsystem, hvor folk advarer hinanden, når politiet er på vej.²⁶

4.2. Strejker

Svetlana Tikhanovskaja opfordrede arbejdere i statsejede fabrikker, private virksomheder, restauranter, caféer etc. til at strejke den 26. oktober 2020. Målet var at lægge yderligere pres på Lukasjenko, der ikke var gået af inden den 25. oktober, som oppositionen ellers havde opfordret ham til. Strejken havde til formål at påvirke myndighederne økonomisk og var rettet mod flere af landets store statsejede virksomheder såsom olieselskaber og gødnings-, bil- og traktorproducenter.²⁷

Den hviderussiske sikkerhedstjeneste, KGB, meddelte, at strejkerne var at regne for ekstremistiske handlinger og kunne således klassificeres som terrorhandling. Fabriksledelserne på forskellige fabrikker truede også deres medarbejdere med afskedigelse, hvis de fortsatte med at strejke. Mere end 320 mennesker blev arresteret i de større byer i Hviderusland den 26. oktober. Det overordnede indtryk var, at de fleste arbejdere genoptog arbejdet i løbet af dagen af frygt for de repressalier, strejken ville kunne have for dem.²⁸

4.3. Myndighedernes reaktion på demonstranterne

EU's særlige repræsentant for menneskerettigheder har anslået, at de hviderussiske myndigheder har arresteret mere end 30.000 mennesker, siden demonstrationerne begyndte. De fleste af de anholdte er blevet idømt bøder eller tilbageholdt i op til 15 dage for at have deltaget i ulovlige demonstrationer.²⁹

Ifølge FN's uafhængige menneskerettighedsekspertes er hundredvis af de arresterede blevet udsat for tortur og anden mishandling.³⁰ Ofrene har beskrevet, at de har været udsat for slag, langvarige stresspositioner, elektriske stød og, i mindst ét tilfælde, voldtægt. Mange af de arresterede fik alvorlige kvæstelser, herunder brækkede knogler, ødelagte tænder, sår, forbrændinger og hjerne- og nyreskader.³¹

²⁵ Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 9; Meduza, *The angry and the powerless*, 5. januar 2021, [url](#)

²⁶ Meduza, *The angry and the powerless*, 5. januar 2021, [url](#)

²⁷ Настоящее время, *В Беларуси – национальная забастовка*, *[I Hviderusland er der nationalstrejke]*, 26. oktober 2020, [url](#); Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 10

²⁸ Настоящее время, *В Беларуси – национальная забастовка*, *[I Hviderusland er der nationalstrejke]*, 26. oktober 2020, [url](#); Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), pp. 10-11

²⁹ DW, *Belarus incarcerates anti-Lukashenko protesters en masse*, 11. december 2020, [url](#), DW, *EU Special Representative: 'We see a pattern of violations in Belarus'*, 10. December 2020, [url](#)

³⁰ UN News, *Belarus must stop torturing protesters and prevent enforced disappearances*, 1. september 2020, [url](#)

³¹ Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 12; HRW, *Belarus: Systematic Beatings, Torture of Protesters*, 15. september 2020, [url](#)

Myndighedernes behandling af demonstranterne ser ud til at have været mest voldsom umiddelbart efter præsidentvalget. Herefter aftog volden efter massiv international fordømmelse. Volden tog dog til igen efter et møde mellem Lukasjenko og Putin den 14. september i Sotji.³²

Størstedelen af volden mod demonstranterne er begået af det hviderussiske uropoliti OMON, Almaz-politiet³³ og enheder fra GUBOPiK³⁴, der er afdelingen for bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korrupsion. Politiet kørte typisk de tilbageholdte hen til et af politiets områder, hvor de udsatte dem for spark og slag, tvang dem til at stå op i timevis og derefter tilbageholdt dem i flere dage i overfyldte celler. Politiet nægtede ofte fangerne mad og vand og afviste deres anmodninger om at gå på toiletet.³⁵

Dem, der blev arresteret, blev ofte nægtet adgang til en advokat efter anholdelse, og de fik sjældent lov til at underrette deres familie om anholdelsen. Dette kan delvis forklares ud fra det store antal anholdelser, som myndighederne foretog, hvilket besværliggjorde kontrollen med, hvem der var blevet arresteret. Derfor kunne familier bruge lang tid på at finde ud af, hvor de arresterede egentlig befandt sig.³⁶

De demonstranter, der også var forældre, blev truet med at få tvangsfjernet deres børn, hvis de kritiserede myndighederne og lod deres børn være alene hjemme for at demonstrere. De hviderussiske myndigheder har også advaret forældre om mulige sanktioner mod dem, der ikke forhindrede deres teenagebørn i at deltage i demonstrationer.³⁷

De, der er blevet retsforfulgt i såkaldte administrative sager, som ofte er lovbrud, der ikke er alvorlige nok til at straffes efter straffeloven, men som kan straffes af loven om administrative lovovertrædelser, bliver normalt idømt fængsel i op til 15 dage. De fleste demonstranter, der ikke bliver stillet for retten i administrative sager eller retsforfølges for overtrædelse af straffeloven, bliver løsladt inden for 72 timer.³⁸

³² DW, *Putin pledges a \$1.5 billion loan while meeting Lukashenko in Sochi*, 14. September 2020, [url](#), Landinfo, *Hviterusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 12

³³ Almaz-specialstyrke, er en antiterrorafdeling under indenrigsministeriet. Thinktanks.by, *Какие спецподразделения есть у белорусского МВД / [Hvilke specialstyrker har det hviderussiske indenrigsministerium]*, 16. august 2020, [url](#)

³⁴ Centraladministrationen for bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korrupsion

³⁵ RaamopRusland, *Security forces are Lukashenko's strong right arm – and Achilles' heel*, 7. december 2020, [url](#); HRW, *Belarus: Systematic Beatings, Torture of Protesters*, 15. september 2020, [url](#)

³⁶ Landinfo, *Hviterusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 13

³⁷ HRW, *Belarus Uses Children to Pressure Dissenting Parents*, 8. oktober 2020, [url](#); Landinfo, *Hviterusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 16

³⁸ Landinfo, *Hviterusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 14

5. Retssystemet

Den hviderussiske forfatning foreskriver et uafhængigt retssystem, men denne uafhængighed bliver ikke respekteret af myndighederne. Der har været domsfældelser i Hviderusland, hvor personer er blevet anklaget på falske og politisk motiverede anklager. Regeringstoppen og lokale myndigheder dikterede resultaterne af disse retssager. Derudover er korruption og ineffektivitet udbredt i det hviderussiske retssystem.³⁹

Artikel 62 i Hvideruslands forfatning indeholder ret til juridisk bistand, herunder advokatbistand "når som helst". Artikel 17 i retsplejeloven garanterer retten til en forsvarer, og artikel 45, stk. 2, beskriver, at forsvarsadvokaten skal beskikkes fra det øjeblik, hvor straffesagen indledes, fra tilbageholdelsestidspunktet eller efter anholdelsen efter anmodning. Dog afhænger advokatens adgang til sin klient af dommeren eller efterforskeren, hvilket er i strid med internationale standarder. Derudover er der bureaukratiske forhindringer, som mangel på plads til at mødes med sin klient i detentionscentre eller der kan forekomme lange ventetider, før advokaten kan få lov til at se sin klient.⁴⁰

5.1. Fair rettergang

Retssystemet fungerer ikke uafhængigt af regeringen. Især i politiske sager er en fair rettergang problematisk. I politiske sager er der ingen retssikkerhed, idet love fortolkes til myndighedernes fordel. I særdeleshed er chikane, selektiv og diskriminerende håndhævelse af loven udbredt over for menneskerettighedsforkæmpere, journalister og bloggere. Denne fremgangsmåde blev mere udbredt under valgkampen før præsidentvalget i august 2020.⁴¹

5.2. Kriminelle grupper

Der har været beretninger om, at flere organiserede kriminelle grupper har været indblandet i våbensmugling fra Ukraine til Hviderusland. I september 2019 rapporterede den statslige toldkomité i Hviderusland, at den havde stoppet våbensmugling, hvor våbendele blev fragtet fra Ukraine gennem Hviderusland og Litauen til Rusland. Efter en række politiaktioner og efterforskning fandt myndighederne et stort antal våben i Rusland, herunder maskingeværer, pistoler, håndvåben og ca. 9.000 stykker ammunition.⁴²

5.3. Fængselssystemet

De generelle forhold i de hviderussiske fængsler beskrives af det amerikanske udenrigsministerium som ikke som særligt gode. Der er problemer med hygiejne og overfyldte fængsler. Fanger klagede ofte over underernæring. Derudover var uniformer og sengetøj af lav kvalitet. Der er også oplysninger om indsatte, der har været misbrugt af fængselspersonalet. Politiske fanger ser ud til at være en særlig sårbar gruppe med risiko for overgreb og dårlig behandling. Korruption er også et udbredt fænomen i fængselsvæsenet. Derudover mente observatører, at tuberkulose, lungebetændelse, HIV/AIDS og andre smitsomme sygdomme var udbredt i fængsler på grund af den generelt dårlige medicinske behandling. Tidligere fanger

³⁹ USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Belarus*, 11. marts 2020, [url](#)

⁴⁰ OSCE, *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus*, 5. november 2020, [url](#), p. 51

⁴¹ OSCE, *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus*, 5. november 2020, [url](#), pp. 50-51

⁴² USDOS, Overseas Security Advisory Council, *Belarus 2020 Crime & Safety Report*, 6. januar 2020, [url](#)

rapporterede, at fængselspersonale ofte censurerede eller ikke fremsendte deres klager til rette myndigheder, og at fængselsadministratorer enten ignorerede eller så selektivt på anmodninger om efterforskning af påstået misbrug.⁴³

---

⁴³ USDOS, : *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Belarus*, 11. marts 2020, [url](#)

6. Udsatte grupper

6.1. Politiske modstandere

De politiske partier i Hviderusland er svage og er snarere alliancer mellem enkeltpersoner og interesser end egentlige partier. Der er intet forbud mod oppositionspartier i Hviderusland, men arbejdsvilkårene kan være meget vanskelige. Mange oppositionelle partimedlemmer bliver chikaneret af politiet, hvorfor nogle regimekritiske modstandere er taget til udlandet.⁴⁴

Regimet vil typisk kun reagere på en aktiv handling, der af myndighederne kan opfattes som en trussel, men medlemskab af et politisk parti i sig selv vil ikke blive straffet. På den anden side kan medlemskab af et oppositionsparti kan have andre former for konsekvenser, for eksempel hvis en arbejdsgiver frygter myndighedernes reaktioner, hvis han ansætter en regimekritiker.⁴⁵

6.2. Arbejdsløse

Den 2. april 2015 underskrev Hvideruslands præsident, Aleksandr Lukasjenko, et nyt dekret, der indførte arbejdsløshedsskat og omtalte arbejdsløse som parasitter. Ifølge de hviderussiske skattemyndigheder skulle der være sendt breve ud til 470.000 personer, der skal betale denne skat. Skatten svarer til ca. 2.116 DKK, og 470.000 personer svarer til ca. 5 % af befolkningen. Man pålægges arbejdsløshedsskatten, hvis man har bidraget til de offentlige finanser i mindre end 183 kalenderdage i det forgangne år. I et forsøg på opblødning indførte Lukasjenko i 2016 en liste over folk, der var undtaget for at skulle betale arbejdsløshedsskat, men præsidenten har dog nægtet at trække dekretet tilbage.⁴⁶

Dekretet udløste en række demonstrationer i Minsk og en andre større byer i Hviderusland. Demonstrationerne startede den 17. februar 2017 og fortsatte i februar og marts. Demonstrationerne blev kaldt De Utilfredse Hviderusseres March og kulminerede den 25. marts 2017, som også er en uofficiel hviderussisk mærkedag, hvor man fejrer frihedsdagen⁴⁷ (*djen volji*).⁴⁸

6.3. Journalister og medier

Efter præsidentvalget i 2020 blev mange journalister angrebet og anholdt, mens de dækkede demonstrationerne i landet. Ifølge den hviderussiske journalistforening blev 477 journalister arresteret i løbet af 2020.⁴⁹

⁴⁴ Landinfo, *Hviderusland: Forhold for regimekritikere*, 25. april 2014; [url](#), pp. 9, 16; USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Belarus*, 11. marts 2020, [url](#)

⁴⁵ Landinfo, *Hviderusland: Forhold for regimekritikere*, 25. april 2014, [url](#), p. 16

⁴⁶ ODR, *We are not parasites: understanding Belarus's protests*, 23. marts 2017, [url](#), ODR, *The 'parasite law' in Belarus*, 16. juni 2015, [url](#)

⁴⁷ Den Hviderussiske Folkerepublik blev udråbt den 25. marts 1918, men allerede den 10. december samme år var Den Røde Hær kommet til Minsk og fik lagt landet ind under den sovjetiske stat (se kapitel 3).

⁴⁸ ODR, *We are not parasites: understanding Belarus's protests*, 23. marts 2017, [url](#), BBC, *Belarus protests: Hundreds arrested after defying ban*, 25. marts 2017, [url](#)

⁴⁹ Press Service of the Belarusian Association of Belarus, *FIGURES OF THE YEAR. Repression of media and journalists in Belarus in 2020*, 13. januar 2021, [url](#), Landinfo, *Hviderusland: Situationen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, [url](#), p. 15

De hviderussiske myndigheder udviste også en række udenlandske journalister og kamerafolk med anklager om, at de havde organiseret ulovlige protester. Efter præsidentvalget blev det også meget svært for udenlandske journalister at få akkreditering fra myndighederne.⁵⁰

I november 2020 strammede de hviderussiske myndigheder atter engang grebet om medierne. Denne gang gik det ud over oppositionskanalen på Telegram, Nexta, der har mere end 1,7 millioner følgere. To personer fra Nexta, Stepan Putilo og Roman Protasevitj, kom på KGB's terrorliste.⁵¹ I december mistede det lokale internetmedie TUT.BY sin medielicens, idet myndighederne mente, at det havde spredt falsk information og skadet statens interesser. TUT.BY er et af de mest populære nyhedsmedier i Hviderusland.⁵²

6.4. LGBT-personer

Homoseksuelle handlinger blev afkriminaliseret i Hvideruslands straffelov fra 1994.⁵³ Siden 1994 har sex mellem personer af samme køn ikke været ulovligt, men forskelsbehandling af og chikane mod LGBT-personer er udbredt i det hviderussiske samfund. Loven yder ikke beskyttelse mod diskrimination af LGBT-personer på grund af deres seksuelle orientering, ytringer eller kønsidentitet. Politiet behandler LGBT-personer dårligt ved bl.a. at nægte at undersøge forbrydelser mod dem.⁵⁴

I 2017 indførte Hviderusland en antipropagandalov nr. 362-Z2, der forbyder formidling af information, der "miskrediterer familie og ægteskabsinstitutionen."⁵⁵

---

⁵⁰ TV2, *Hviderusland lukker ned - journalister bliver anholdt og smidt ud af landet*, 29. august, [url](#)

⁵¹ Moscow Times (The), *Belarus Adds Opposition Telegram Channel Founders to Terror List*, 19. november 2020, [url](#)

⁵² HRW, *Belarus Escalates Crackdown on Independent Journalism*, 7. december 2020, [url](#)

⁵³ ILGA, *State-Sponsored Homophobia; Global Legislation Overview Update*, december 2020, [url](#), p. 328

⁵⁴ USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Belarus*, 11. marts 2020, [url](#)

⁵⁵ ILGA, *State-Sponsored Homophobia; Global Legislation Overview Update*, december 2020, [url](#), p. 159

7. Litteraturliste

BBC (British Broadcasting Corporation), *Belarus protests: Opposition leader 'tore up passport' to avoid expulsion*, 8. september 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-54068451> [tilgået den 15. januar 2021]

BBC (British Broadcasting Corporation), *Belarus protests: Hundreds arrested after defying ban*, 25. marts 2017, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-39393351> [tilgået den 15. januar 2021]

BBC (British Broadcasting Corporation), *Новый год без красного и белого. Как в Беларуси борются с неуютной символикой*,/[Nytår uden rødt og hvidt. Hvordan man Hviderusland bekæmper uønskede symboler], 24 december 2020, <https://www.bbc.com/russian/features-55441458> [tilgået den 15. januar 2021]

CIS-Legislation, *The agreement between the Republic of Belarus and the Russian Federation on providing the equal rights of citizens*, 24. januar 2006, <https://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=21198> [tilgået den 15. januar 2021]

Den Store Danske, *Hviderusland*, opdateret 7. oktober 2016, [https://denstoredanske.lex.dk/Hviderusland_\(Historie\)](https://denstoredanske.lex.dk/Hviderusland_(Historie)) [tilgået den 15. januar 2021]

Dansk Institut for International Studier (DIIS), *Ingen har fred længere, end hans nabo vil – EU's nye naboer mod øst*, 2004, https://www.diis.dk/files/media/publications/import/extra/lph_ingen_har_fred.pdf [tilgået den 15. januar 2021]

Deutsche Welle (DW), *Belarus incarcerates anti-Lukashenko protesters en masse*, 11. december 2020, <https://www.dw.com/en/belarus-incarcerates-anti-lukashenko-protesters-en-masse/a-55912923> [tilgået den 15. januar 2021]

Deutsche Welle (DW), *Belarus' Soviet-era economy still propped up by Moscow*, 25. august 2020, <https://www.dw.com/en/belarus-soviet-era-economy-still-propped-up-by-moscow/a-54694876> [tilgået den 15. januar 2021]

Deutsche Welle (DW), *EU Special Representative: 'We see a pattern of violations in Belarus'*, 10. december 2020, <https://www.dw.com/en/eu-special-representative-we-see-a-pattern-of-violations-in-belarus/a-55898446> [tilgået den 15. januar 2021]

Deutsche Welle (DW), *Putin pledges a \$1.5 billion loan while meeting Lukashenko in Sochi*, 14. september 2020, <https://www.dw.com/en/putin-pledges-a-15-billion-loan-while-meeting-lukashenko-in-sochi/a-54920100> [tilgået den 15. januar 2021]

EASO (European Asylum Support Office), *EASO Country of Origin Information Report Methodology*, juni 2019, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2019_EASO_COI_Report_Methodology.pdf [tilgået den 15. januar 2021]

Encyclopedia Britannica, *Alexander Lukashenko*, <https://www.britannica.com/biography/Alexander-Lukashenko> [tilgået den 15. januar 2021]

EU Neighbours East, *The Eastern Partnership beyond 2020*, 18. marts 2020, <https://euneighbours.eu/en/east/stay-informed/publications/eastern-partnership-beyond-2020-reinforcing-resilience-eastern> [tilgået den 15. januar 2021]

Guardian (The), *How the two flags of Belarus became symbols of confrontation*, 22. august 2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/aug/22/how-the-two-flags-of-belarus-became-symbols-of-confrontation> [tilgået den 15. januar 2021]

HRW (Human Rights Watch), *Belarus Escalates Crackdown on Independent Journalism*, 7. december 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/12/07/belarus-escalates-crackdown-independent-journalism> [tilgået den 15. januar 2021]

HRW (Human Rights Watch), *Belarus Uses Children to Pressure Dissenting Parents*, 8. oktober 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/10/08/belarus-uses-children-pressure-dissenting-parents> [tilgået den 15. januar 2021]

HRW (Human Rights Watch), *Belarus: Systematic Beatings, Torture of Protesters*, 15. september 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/09/15/belarus-systematic-beatings-torture-protesters> [tilgået den 15. januar 2021]

Jamestown Foundation (The), *Russia's Interests in Belarus: Ends and Means*, 15. oktober 2020, <https://jamestown.org/program/russias-interests-in-belarus-ends-and-means-part-one/> [tilgået den 15. januar 2021]

Landinfo, *Hviterusland: Forhold for regimekritikere*, 25. april 2014, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Hviterusland-Forhold-for-regimekritikere-25042014.pdf>

Landinfo, *Hviterusland: Situasjonen etter presidentvalget 2020*, 27. november 2020, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/11/Hviterusland-temanotat-Situasjonen-etter-presidentvalget-27112020.pdf> [tilgået den 15. januar 2021]

Meduza, *The angry and the powerless*, 5. januar 2021, <https://meduza.io/en/feature/2021/01/05/the-angry-and-the-powerless> [tilgået den 15. januar 2021]

Meduza, *I didn't think it was all so fragile*, 8. august 2020, https://meduza.io/en/feature/2020/08/08/i-didn-t-think-it-was-all-so-fragile?utm_source=email&utm_medium=briefly&utm_campaign=2020-08-08 [tilgået den 15. januar 2021]

Meduza, *Флаг белорусского протеста — бело-красно-белый. А почему? Откуда он взялся?*, 13 august 2020, <https://meduza.io/feature/2020/08/13/flag-belorusskogo-protesta-belo-krasno-belyy-a-pochemu-otkuda-on-vzysya> [tilgået den 15. januar 2021]

Moscow Times (The), *Belarus: a Week of Post-Electoral Turmoil*, 17. august 2020, <https://www.themoscowtimes.com/2020/08/17/belarus-a-week-of-post-electoral-turmoil-a71129> [tilgået den 15. januar 2021]

Moscow Times (The), *Belarus Adds Opposition Telegram Channel Founders to Terror List*, 19. november 2020, <https://www.themoscowtimes.com/2020/11/19/belarus-adds-opposition-telegram-channel-founders-to-terror-list-a72098> [tilgået den 15. januar 2021]

The Moscow Times, *Lukashenko's Gamble on Thuggishness*, 12. august 2020, <https://www.themoscowtimes.com/2020/08/13/lukashenkos-gamble-on-thuggishness-a71145> [tilgået den 15. januar 2021]

ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association), *State-Sponsored Homophobia; Global Legislation Overview Update*, December 2020, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf [tilgået den 15. januar 2021]

Настоящее время, *В Беларуси – национальная забастовка*/[*I Hviderusland er der nationalstrejke*], 26. oktober 2020, <https://www.currenttime.tv/a/v-belarusi-zabastovka/30912788.html> [tilgået den 15. januar 2021]

TV2, *Hviderusland lukker ned - journalister bliver anholdt og smidt ud af landet*, 29. august, <https://nyheder.tv2.dk/udland/2020-08-29-hviderusland-lukker-ned-journalister-bliver-anholdt-og-smidt-ud-af-landet> [tilgået den 15. januar 2021]

ODR, *The 'parasite law' in Belarus*, 16. juni 2015, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/parasite-law-in-belarus/> [tilgået den 15. januar 2021]

ODR, *We are not parasites: understanding Belarus's protests*: 23. marts 2017, <https://www.opendemocracy.net/od-russia/devin-ackles/understanding-belarus-s-protests> [tilgået den 15. januar 2021]

OSCE (Organization for Security and Cooperation in Europe), *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus*, 5. november 2020, <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/469539.pdf> [tilgået den 15. januar 2021]

Press Service of the Belarusian Association of Belarus, *FIGURES OF THE YEAR. Repression of media and journalists in Belarus in 2020*, 13. januar 2021, <https://baj.by/en/analytics/figures-year-repression-media-and-journalists-belarus-2020> [tilgået den 15. januar 2021]

RaamopRusland, *Security forces are Lukashenko's strong right arm – and Achilles' heel*, 7. december 2020, <https://www.raamoprusland.nl/dossiers/belarus/1751-security-forces-are-lukashenko-s-strong-right-arm-and-achilles-heel> [tilgået den 15. januar 2021]

Thinktanks.by, *Какие спецподразделения есть у белорусского МВД / [Hvilke specialstyrker har det hviderussiske indenrigsministerium]*, 16. august 2020, <https://thinktanks.by/publication/2020/08/16/kakie-spetspodrazdeleniya-est-u-belorusskogo-mvd.html> [tilgået den 15. januar 2021]

UN News, *Belarus must stop torturing protesters and prevent enforced disappearances*, 1. september 2020, <https://news.un.org/en/story/2020/09/1071472> [tilgået den 15. januar 2021]

United Nations, *Belarus, Map No. 3776 Rev*, 3. januar 2004, <https://www.un.org/geospatial/content/belarus> [tilgået den 15. januar 2021]

USDOS (U.S. Department of State), *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Belarus*, 11. marts 2020, <https://www.ecoi.net/en/document/2026418.html> [tilgået den 15. januar 2021]

USDOS (U.S. Department of State), Overseas Security Advisory Council, *Belarus 2020 Crime & Safety Report*, 6. januar 2020, <https://www.osac.gov/Country/Belarus/Content/Detail/Report/07fbc776-0fcb-4771-8c23-18d3347ad7c8> [tilgået den 15. januar 2021]

The World Bank, *GDP per capita (current US\$) - Denmark, Belarus, Russian Federation, 2021*, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=DK-BY-RU-UA> [tilgået den 15. januar 2021]